

***Isurus oxyrinchus* (Rafinesque, 1810)**

Οξύρρυγχος καρχαρίας, Ρυγχοκαρχαρίας, Shortfin Mako

■ **Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα:** Κρισίμως Κινδυνεύον CR [A2acd+3cd+4acd]

■ **Κατηγορία κινδύνου διεθνής:** Τρωτό VU / **Στη Μεσόγειο:** Κρισίμως Κινδυνεύον CR

Summary: The Shortfin Mako is a cosmopolitan species, distributed in temperate and tropical seas (Western and Eastern Atlantic, Indo Pacific Ocean and Eastern Pacific). It is mainly oceanic, coastal and epipelagic, found between 1 and 500 m. It is probably the fastest of all sharks and tagging has indicated that it executes seasonal migrations. It is ovoviparous, giving birth to 4-16 pups. The minimum period required for duplicating its population is calculated to be more than 14 years. Its meat, fins and skin are characteristic for their high quality. Also, oil is extracted for vitamins and other parts of the shark, such as teeth, are used as trophies. Records show that the Shortfin Mako has declined dramatically in the Mediterranean Sea and as a result the species is assessed as Critically Endangered in the Mediterranean Sea. The Shortfin Mako may be too rare now in the region to constitute a direct fisheries target. Unsustainable catch in fisheries is the main threat to this large pelagic shark. Its epipelagic nature exposes it to a variety of fisheries, particularly pelagic longline, drifting or set gill nets and hook-and-line fisheries. In Greece it is considered as Critically Endangered.

Εξάπλωση, πληθυσμιακά στοιχεία και τάσεις: Ο οξύρρυγχος καρχαρίας είναι κομιοπολύτικο και ωκεανόδρομο είδος. Η γεωγραφική του εξάπλωση είναι ευρύτατη στον Ατλαντικό, τον Ινδο-Ειρηνικό και τον Ειρηνικό ωκεανό, και στη Μεσόγειο. Απαντάται σε όλες τις ελληνικές θάλασσες. Συλλήψεις του από ελληνικά αλιευτικά σκάφη έχουν καταγραφεί στο Ιόνιο πέλαγος, στο Αιγαίο πέλαγος, στο Κρητικό πέλαγος και στη Λεβαντίνη, αλλά είναι σπάνιες (Megalofonou *et al.* 2005a). Στη Μεσόγειο τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε δραματική μείωση στον πληθυσμό του, λόγω υψηλής αλιευτικής θνησιμότητας (Ferretti *et al.* 2008). Επιπλέον, το 98,4% των ατόμων του είδους που πιάστηκαν σε ελληνικά δίκτυα για ξιφίες δεν ξεπερνούσαν το μήκος της πρώτης γεννητικής ωριμότητας (Megalofonou *et al.* 2005a). Δεν υπάρχει εκτίμηση για το ποσοστό του πληθυσμού του οξύρρυγχου καρχαρία που βρίσκεται στις ελληνικές θάλασσες. Ωστόσο η αφθονία του στις ελληνικές θάλασσες εκτιμήθηκε ότι είναι πολύ χαμηλή συγκρινόμενη με αυτή στις θαλάσσιες περιοχές της κεντρικής και δυτικής Μεσογείου (Megalofonou *et al.* 2005b).

Οικολογία: Ο οξύρρυγχος καρχαρίας, του οποίου το μέγιστο μήκος φτάνει τα 400 εκ., είναι ένας μεγάλος πελαγικός καρχαρίας, προσαρμοσμένος να ζει σε τροπικά και εύκρατα νερά, σε βάθη που κυμαίνονται από την επιφάνεια της θάλασσας ως τα 740 μ. Ωκεανόδρομο και υφαλόφιλο είδος, κάποιες φορές απαντάται κοντά στις ακτές, σε βάθος που δεν ξεπερνά τα 500 μ. Μελέτες μαρκαρίσματος έχουν δείξει πως πραγματοποιεί εποχικές μεταναστεύσεις και ότι αποτελεί ίσως το ταχύτερο είδος καρχαρία. Τρέφεται με νηκτόν, όπως οστεϊθύες, άλλους καρχαρίες και κεφαλόποδα. Μεγαλύτερα άτομα τρέφονται με μεγαλύτερου μεγέθους λεία και μικρά κιτώδη. Είναι ωοζωτόκο είδος, το οποίο γεννά 4 έως 25 μικρά κάθε 3 έτη. Ο ελάχιστος χρόνος διπλασιασμού του πληθυσμού του υπολογίζεται πως ξεπερνά τα 14 έτη, καθιστώντας το είδος ιδιαίτερα τρωτό σε παγκόσμια κλίμακα.

Απειλές: Αλιεύεται εκτενώς γιατί το κρέας του είναι υψηλής ποιότητας. Το δέρμα του είναι εκμεταλλεύσιμο και τα πτερύγιά του χρησιμοποιούνται ως τροφή. Επίσης, αποτελεί τμήμα της αλιείας αναψυχής και τα δόντια του συνιστούν τρόπαιο. Η κυριότερη απειλή του είδους στη Μεσόγειο είναι η υπεραλίευση. Αποτελεί παράπλευρο αλίευμα των σκαφών αλιείας μεγάλων πελαγικών ψαριών. Είναι ιδιαίτερα ευάλωτο στην αλιεία με αγκιστρία (παρασυρόμενα παραγάδια) και δίκτυα (παρασυρόμενα δίκτυα). Στην Ελλάδα αν και αλιεύεται σπάνια δεν απορρίπτεται στη θάλασσα διότι έχει εμπορική αξία (Megalofonou *et al.* 2005a).

Μέτρα διατήρησης που υπάρχουν: Δεν υπάρχει ελληνική νομοθεσία που να απαγορεύει την αλιεία του οξύρρυγχου καρχαρία ή να θέτει μέτρα εποχικής ή γεωγραφικής απαγόρευσης. Σε διεθνές επίπεδο το είδος έχει ενταχθεί στο παράτημα II της Σύμβασης της Βόνης, στο παράτημα III της Σύμβασης της Βέρνης και στο παράτημα III του Πρωτοκόλλου για τις Ειδικές Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιολογική Ποικιλότητα στη Μεσόγειο της σύμβασης της Βαρκελώνης.

Μέτρα διατήρησης που απαιτούνται: Απαιτείται συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή των παράπλευρων συλλήψεων και των εκφορτώσεων του είδους στη Μεσόγειο, με άμεσο στόχο την υιοθέτηση και εφαρμογή αυστηρών μέτρων προστασίας συνολικά και ανά χώρα. Επίσης απαιτείται αυστηρή εφαρμογή των μέτρων προστασίας των διεθνών συμβάσεων. Σημαντικό ρόλο στην προστασία και διατήρηση του είδους μπορεί να παίξει η ενιμέρωση των ψαράδων και των εμπόρων και η ευαισθητοποίηση των πολιτών για την ισχύουσα νομοθεσία και τα μέτρα προστασίας που αφορούν απειλούμενα είδη, όπως ο οξύρρυγχος καρχαρίας.